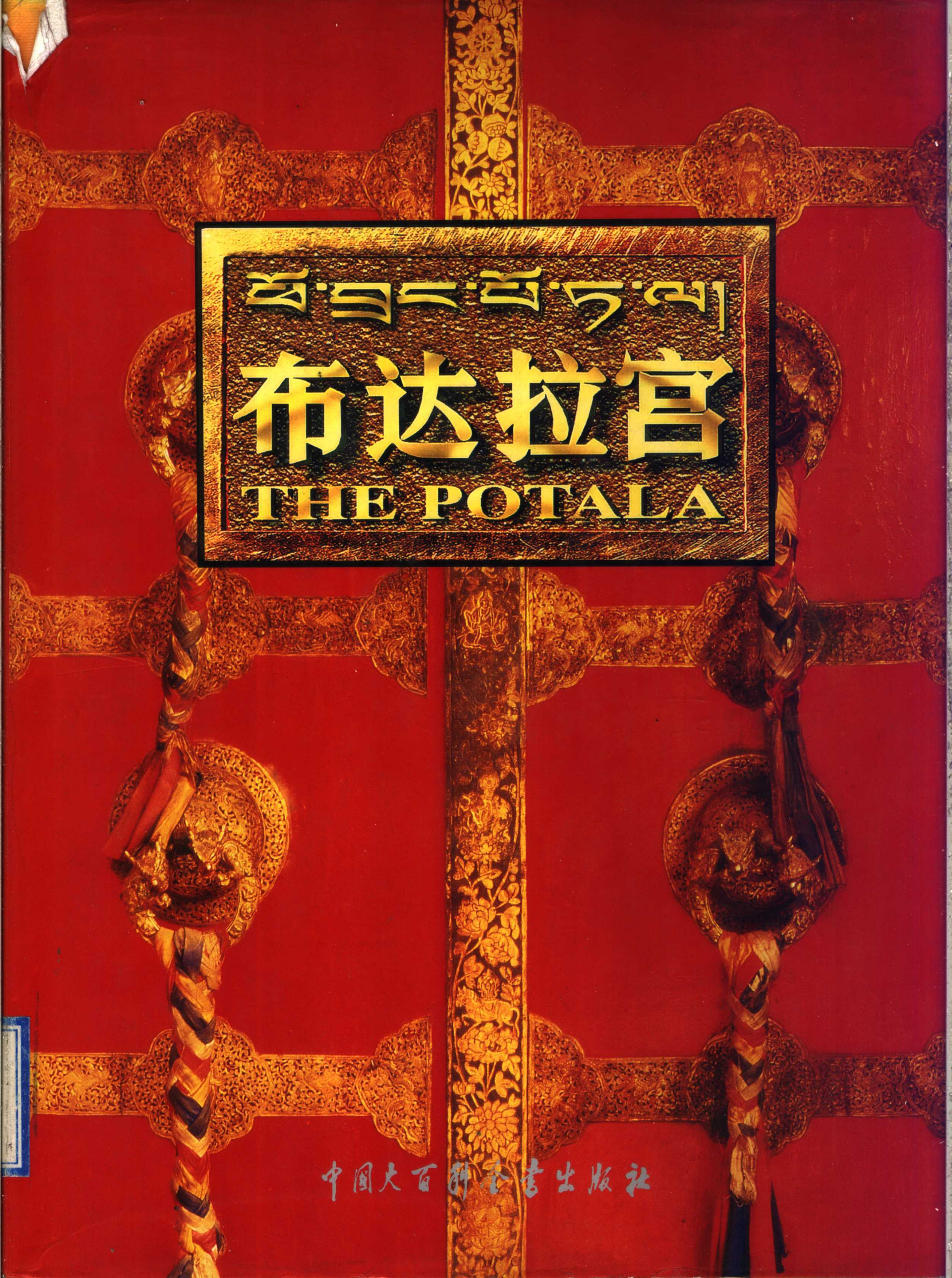

པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ།

布达拉宫

THE POTALA

中国大百科全书出版社

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ།

布达拉宫

THE POTALA

责 任 编 辑　　刘晓东
美 术 编 辑　　武　丹
图 版 设 计　　许　健　　向　阳

布达拉宫

出版发行：中国大百科全书出版社
（北京阜成门北大街 17 号　邮编：100037）
制　　版：百花彩印有限公司
印　　刷：中国(深圳)环球印务股份有限公司

版　　次：1995 年 8 月第 2 版
印　　次：1997 年 12 月第 2 次印刷
开　　本：889×1194 毫米　1/16
印　　张：9.75

书　　号：ISBN　7-5000-5626-5/ J · 21

¥：150.00

图书在版编目（CIP）数据

布达拉宫：藏、汉、英对照/甲央主编．—2版—北京：
中国大百科全书出版社，1994．6（1995．8重印）
ISBN 7—5000—5626—5

Ⅰ．布… Ⅱ．甲… Ⅲ．布达拉宫—中国—现代—摄
影集—藏、汉、英对照 Ⅳ．J426．75

中国版本图书馆CIP数据核字（95）第14040号

སློབ་འདྲི་ཡུལ། བཤད་སྒྲུབ་རྣམ་རྒྱལ། ཀོའི་ཀྲན།
རྩོམ་སྒྲིག་པ། འཇམ་དབྱངས།
རྩོམ་སྒྲིག་གཞོན་པ། ཀ་ཟུར་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ། ཧུའུ་ཙུན།
པར་རྒྱག་མཁན། ལིའུ་ཙེང་ཆིའི། པན་ཀྲི་ཝུ། ལུའུ་ཧུང་ཆི།
ཀ་ཟུར་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ།
རྒྱ་བོད་རྩོམ་སྒྲིས། ཀ་ཟུར་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ།
དབྱིན་ཡིག་སྒྱུར་མཁན། ཏུའུ་ཡིའུ་ལེའང།

顾　　问：西珠朗杰　郭旃
主　　编：甲央
副 主 编：噶苏·彭措朗杰　胡骏
摄　　影：刘增启　卞志武　陆红旗　噶苏·彭措朗杰
藏汉撰文：噶苏·彭措朗杰
英文翻译：杜友良

ADVISERS: Shidup Namgyal Guo Zhan
CHIEF EDITOR: Jam Yang
DEPUTY EDITORS: Phuntsok Namgyal Hu Jun
PHOTOS by Liu Zengqi Bian Zhiwu Lu Hongqi Phuntsok Namgyal
TIBETAN & CHINESE TEXTS by Phuntsok Namgyal
ENGLISH TRANSLATION by Du Youliang

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ།

布达拉宫

THE POTALA

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་འདི་ཉིད་བོད་ལྗོངས་ལྷ་སའི་དམར་པོ་རིའི་སྟེང་དུ་ཆགས་ཤིང་། ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱལ་ཡོངས་རིག་དངོས་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་གཙོ་གནད་སྡེ་ཚན་ཞིག་ཡིན།

"པོ་ཏ་ལ"ནི་རི་བོ་གྲུ་འཛིན་ཏེ་ལེགས་སྦྱར་སྐད་པོ་ཏ་ལའི་ཟུར་ཆགས་ཡིན་ཞིང་། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་སུ་གྲགས། བོད་ཀྱི་ཡིག་ཚགས་ནང་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་རི་བོ་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཐོན་གྱི་ཡོད།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དེ་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་གསུམ་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད་པ་དང་། གཞི་རྒྱ་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་གསུམ་འབུམ་དྲུག་ཁྲི་ཟིན་ཡོད། ཨར་པོའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཅིག་འབུམ་གསུམ་ཁྲི་ཟིན་པ་དང་། མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་བརྒྱ་དང་བཅུ་བདུན། ཁྱོན་བསྡོམས་ཐོག་བརྩེགས་བཅུ་གསུམ་བཅས་ཡོད། དེའི་ཁོངས་སུ་ཕོ་བྲང་དང་། གསེར་སྡོང་ཁང་། ལྷ་ཁང་། མཆོད་ཁང་། གྲྭ་ཤག རབ་གསལ་སོགས་ཆ་མི་ཚང་བ་མེད་པས། དེང་རབས་འཛམ་གླིང་ཐོག་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་མཐོ་ཤོས་དང་། གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་དང་མཁར་རྫོང་རྣམ་པའི་ཨར་སྐྲུན་ཞིག་ཡིན།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་རི་སྟེང་དུ་ཆགས་ཤིང་། ཐོག་བརྩེགས་མང་བ། རིམ་པ་གསལ་བ། བརྗིད་ཉམས་ལྡན་པ། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྙན་གྲགས་ལྡན་པ་དང་། སྲ་ཞིང་མཁྲེགས་པའི་རྡོ་བརྩིགས། ངོས་སྐམ་ཐིང་ངེར་སྣང་བའི་སྤེན་པད། རྣམ་པར་བཀྲ་བའི་གསེར་ཟངས་རྒྱ་ཕིབས། རབ་ཏུ་རྒྱན་པའི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་དཀར་དམར་སེར་གསུམ་གྱི་བཀྲག་མདངས་རྒྱས་ཤིང་། ཨར་སྐྲུན་སོ་སོར་འབྱེད་ཀྱང་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ཆགས་པའི་ཉམས་སྣང་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་གནའ་བོའི་ཨར་སྐྲུན་བཟོ་རྩལ་ལྷ་ན་སྡུག་པའི་ཁྱད་ཆོས་མ་ལུས་པ་མཚོན་ཡོད། པོ་ཏ་ལ་ནི་བོད་ལུགས་ཨར་སྐྲུན་གྱི་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་དཔེ་མཚོན་ཡིན་ལ། ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་ཀྱི་གནའ་བོའི་ཨར་སྐྲུན་ནང་གི་གོང་ཕུད་ཅིག་ཀྱང་ཡིན།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་དགུན་སའི་ཕོ་བྲང་ཡིན་ལ། དེ་སྔོན་བོད་ས་གནས་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་བའི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་ལྟེ་གནས་ཤིག་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསེར་སྡོང་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་གནས་ཀྱང་ཡིན། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ནས་བཟུང་། ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ཆེ་རིགས་རྣམས་དེ་གར་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་སྤྱི་ལོ631ལོར（བོད་ལྕགས་ཡོས་ལོ）བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་ཐོག་མར་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་། སྐབས་དེར་ཕོ་བྲང་ཁང་བཟང་དགུ་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་དགུ་དང་རྩེ་མོར་སྐུ་མཁར་བཅས་བསྡོམས་ཁང་བཟང་ཆིག་སྟོང་ཟིན་ཡོད། དེ་ནས་ཐོག་དང་དམག་འཁྲུག་སོགས་ཀྱི་གནོད་འཚེས་རྐྱེན་པས་གཏོར་བརླག་ཚབས་ཆེན་བྱུང་ནས། སྤྱི་ལོ1645ལོར（བོད་ཤིང་བྱ་ལོ）ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་སྲིད་དབང་སྲ་བརྟན་ཡོང་ཕྱིར། སྡེ་སྲིད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱིས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཏེ། པོ་ཏ་ལའི"ཕོ་བྲང་དཀར་པོ"དང་། ཞོལ་ལྕགས་རི། སྦུག རྒྱལ་སྒོ་སོགས་བཞེངས་གནང་ཐོག སྲིད་དབང་གི་སྒྲིག་གཞི་འབྲས་སྤུངས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ནས་དེ་གར་གནས་སྤོ་གནང་ཞིང་། སྤྱི་ལོ1690ལོར（བོད་ལྕགས་རྟ་ལོ）སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་གསེར་སྡོང་བཞེངས་ཆེད"ཕོ་བྲང་དམར་པོ"གསར་བཞེངས་གནང་ནས། སྤྱི་ལོ1693ལོར（བོད་ཆུ་བྱ་ལོ）ལས་གྲྭ་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་། དེ་རྗེས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱིས་གཞི་རྒྱ་ངེས་ཅན་གྱི་ཨར་སྐྲུན་གནང་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་སྤྱི་ལོ1936ལོར（བོད་མེ་བྱི་ལོ）ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་སྟེ། ད་ལྟ་མི་རྣམས་ཀྱི་མིག་ལམ་དུ་སྣང་བའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་གཞི་རྒྱ་དང་བཀོད་པ་དེ་བྱུང་ཡོད།

ཕོ་བྲང་དཀར་པོ་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་དགུན་སའི་ཕོ་བྲང་ཡིན་ལ། སྔར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་དོན་གཅོད་སྒྲིག་གཞིའི་གནས་ཡུལ་ཡང་ཡིན། དེར་ཐོག་བརྩེགས་བདུན་ཡོད་ཅིང་། ཐོག་བརྩེགས་བཞི་པའི་དབུས་ཀྱི་ཚོམས་ཆེན་ཤར་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་ནི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ཚོམས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། དེར་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ

ཡོད་པ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྲིད་ཁྲི་མངའ་གསོལ་དང་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་བཞེས་པ་སོགས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་སྒོ་གལ་ཆེ་རིགས་རྣམས་ཚོམས་ཆེན་དེའི་ནང་གནང་གི་ཡོད། ཐོག་བརྩེགས་ལྔ་པ་དང་དྲུག་པར་བཀའ་ཤག འཕྲུལ་བདེ་ལས་ཁུངས། རྒྱལ་པོ་རབ་གསལ། སྲིད་འགག་ཁམས་གསུམ་ཟིལ་གནོན། ཡོངས་འཛིན་གཟིམ་ཆུང་། གསོལ་ཐབ་སོགས་ཡོད། རྩེ་ཐོག་ཐོག་བརྩེགས་བདུན་པར་ཉི་འོད་ཤར་དང་ཉི་འོད་ནུབ་ཅེས་པའི་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་གཟིམ་ཆུང་ཆ་ཚང་གཉིས་ཡོད།

ཕོ་བྲང་དམར་པོའི་ནང་གཙོ་བོ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསེར་སྡོང་ཁང་དང་ལྷ་ཁང་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཅིང་། བྱོན་གསེར་སྡོང་བརྒྱད་ཡོད་པ་ནས་ཆེ་ཤོས་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་ཡིན། ཚོམས་ཆེན་ནུབ་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་ནི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ནང་གི་ཚོམས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཡིན། དེར་ཀ་བྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་དང་། ཕྱོགས་བཞིར་ལྡེབས་རིས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱུག་ཅིང་། དེའི་ནང་ནས་སྐད་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ནི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ནང་སར་ཕེབས་ནས་ཆིང་གོང་མ་ཧྲུན་གྱི་མཇལ་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་འཁོད་པ་དེ་ཡིན། ཚོམས་ཆེན་གྱི་དཀྱིལ་དབུས་སུ་ཆིང་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་གནང་བའི "པད་མ་མཛོན་པར་འབྱུང་བའི་ཞིང་ཁམས" ཞེས་པའི་པན་བཀལ་ཡོད། ཆོས་རྒྱལ་སྒྲུབ་ཕུབས་སོགས་ཨར་སྐྱུན་འགའ་ཞིག་ནི་ཕྱུར་རྒྱལ་སྐབས་ཀྱི་གནའ་ཤུལ་ཡིན་ལ། ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ཁོངས་ཀྱི་གནའ་རྙ་ཤོས་ཀྱི་ཨར་སྐྱུན་ཡང་ཡིན། ཆོས་རྒྱལ་སྒྲུབ་ཕུབས་ནང་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ། བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན། མགར་སྟོང་བཙན་སོགས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་རྩ་ཆེན་བཞུགས་ཡོད། ས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ནི་ཕོ་བྲང་དམར་པོའི་ཁོངས་ཀྱི་ཁང་བཟང་མཐོ་ཤོས་དེ་ཡིན་པ་དང་། དེར་ཆིང་གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་ཞལ་ཐང་དང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་བཞེངས་གནང་བའི་སྐུ་བརྙན་རྒྱ་དངུལ་སྲང་ཁྲི་ཙམ་ཡོད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ་བཞུགས་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་ནི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ཨར་སྐྱུན་ཕྱི་ཤོས་ཤིག སྤྱི་ལོ1933ལོར་འགོ་བཙུགས་ནས་ལོ་གསུམ་ནང་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་། ཕོ་བྲང་དམར་པོའི་ཁོངས་སུ་ད་དུང་བླ་མ་ལྷ་ཁང་དང་། ཀུན་བཟང་རྗེས་འགྲོ་ཁང་། ལི་མ་ལྷ་ཁང་། དུས་འཁོར་ལྷ་ཁང་། ཐུབ་དབང་ལྷ་ཁང་། མཛོད་བརྒྱ་ལྷ་ཁང་། སྨན་ལྷ་ཁང་། འཕྲུངས་རབས་ལྷ་ཁང་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་ཁང་དང་ཁང་བཟང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་ད་དུང་རི་སྙིང་གི་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་དང་། རྩེ་སློབ་གྲྭ། གྲྭ་ཤག བདེ་ཡངས་ཤར་ནུབ། དེ་བཞིན་རི་གཤམ་ལ་དམག་སྤྱི་ཁང་དང་། ཞོལ་པ་ལས་ཁུངས། ཞོལ་པར་ཁང་། ཞོལ་བཙོན་ཁང་། ཆིབས་ར། ཕོ་བྲང་རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་རྫོང་རྒྱབ་ཀླུ་ཁང་ལ་སོགས་པའི་ཞོར་གཏོགས་ཀྱི་ཨར་སྐྱུན་འགའ་ཡོད།

ལོ་ངོ་གསུམ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་རིང་། ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་ཏ་ཅང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་དངོས་ཉར་ཚགས་བྱས་ཤིང་། ལྡེབས་རིས་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་དང་། མཆོད་རྟེན་ཆེ་ཆུང་སྟོང་ལ་ཉེ་བ། སྐུ་བརྙན་འདྲ་མིན་ཁྲི་ལྷག ཞལ་ཐང་འདྲ་མིན་ཁྲི་ལྷག་ཡོད་པ་དང་། ཤིང་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཁྲིས་མ་དང་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་གྱིས་གཙོས་པའི་དཔེ་རིགས་རྩ་ཆེན་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ། ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་བ་མཚོན་པའི་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ཀྱི་གོང་མས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་གནང་བའི་ཇ་ས་དང་། གསེར་དང་གཡང་ཏིའི་ཐམ་ག གསེར་ཆས་དངུལ་ཆས། དཀར་ཡོལ། ཛུལ་ཆས། དར་གོས་ཆེན་རིགས། རྩ་ཆེའི་བཟོ་རྩལ་དངོས་རིགས་སོགས་འཛོར་ཆེན་ཡང་ཡོད་པ་བཅས་རིག་དངོས་དེ་དག་ངོ་མཚར་ལྡན་ལ་ནང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་རིན་ཐང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད།

1959ལོ་ནས་བཟུང་ཀྲུང་གུང་ཀྲུང་དབྱང་དང་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གིས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ཉམས་གསོ་དང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུར་ཏ་ཅང་མཐོང་ཆེན་གནང་ནས། ལོ་ལྟར་ཆེད་དུ་དམིགས་པའི་ཉམས་གསོའི་འགྲོ་གྲོན་གནང་བ་མ་ཟད། སྤྱི་ལོ1988ལོར་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གིས་འགྲོ་གྲོན་འབོར་ཆེན་བཏང་ནས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཉམས་གསོ་གནང་རྒྱུ་གཏན་ལ་ཕབ་ཐོག སྤྱི་ལོ1989ལོའི་ཟླ་བཅུ་པར་ས་འགོ་འཛུགས་པའི་མཛད་སྒོ་གཟབ་རྒྱས་ཚོགས་པ་དང་། བོད་རྒྱ་མི་རིགས་ཀྱི་བཟོ་སྐྲུན་ལག་རྩལ་མི་སྣ་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། དཔྱད་པ་མཉམ་གཤིབས་བྱས་ནས། ལོ་ལྔའི་ཉམས་གསོ་རྒྱལ་ཁའི་ངང་ལས་མཇུག་འགྲིལ་ཡོད། ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་སྔོ་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་ནོར་བུ་རྩ་ཆེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་གསར་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་སྐུ་མགྲོན་ཁྲི་སྟོང་མང་པོའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

བཟོ་བཀོད་དང་ལྷ་ཁང་གི་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

1. ཡར་སྐྱུན་གྱི་ཕྱིའི་བཀོད་པ།

ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་རི་སྟེང་དུ་ཆགས་ཤིང་། ཐོག་བརྩེགས་དང་རིམ་པ་མང་བ། གཙོ་བོའི་ཡར་སྐྱུན་གྱི་མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་བརྒྱ་དང་བཅུ་བདུན་ཡོད་པར་ཁྲོན་ཐོག་བརྩེགས་བཅུ་གསུམ་དང་། ཤར་ནས་ནུབ་བར་ཞེང་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་སུམ་བརྒྱ་བཅུ་བདུན་ལྷག་ཡོད། རིའི་གཤམ་དུ་ཞོར་གཏོགས་ཀྱི་ཡར་སྐྱུན་ཁོངས་ཞོལ་དང་། རྫོང་རྒྱབ་ཀླུ་ཁང་སོགས་ཡོད། དེ་ནི་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་ཐོག་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་མཐོ་ཤོས་དང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་དང་མཁར་རྫོང་གི་རྣམ་པའི་ཡར་སྐྱུན་ཞིག་ཡིན།

2. བདེ་ཡངས་ཤར།

དེ་ནི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་གསུམ་སྐས་མདུན་གྱི་ཁྲམས་ར་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་ཁྲོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་པ་དེའི་ནུབ་ངོས་སུ་ཕོ་བྲང་དཀར་པོ་དང་། ཤར་ངོས་སུ་རྩེ་སློབ་གྲྭ ལྷོ་ངོས་དང་བྱང་ངོས་སུ་ལས་ཤག་ཆགས་ཡོད།

3. ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་གསུམ་སྐས་སྒོ་མཚར།

དེར་ཕོ་བྲང་དཀར་པོར་ཕེབས་སའི་གཞུང་སྒོ་གནས་པ་དང་སྒོ་མཚར་གྱི་ཕྱོགས་བཞིར་ལྡེབས་རིས་ཀྱིས་ཁེངས་པ་དེའི་ནང་ནས་བྱང་ངོས་སུ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་ཕེབས་པའི་ལྡེབས་རིས་དང་། ལྷོ་ངོས་སུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོར་སྡེ་སྲིད (སྲིད་སྐྱོང་) ཀྱི་གདན་ཐོབ་གནང་བའི་བཅའ་ཡིག་འཁོད་ཡོད།

4. ཚོམས་ཆེན་ཤར་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས།

དེ་ནི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ཁང་བཟང་ནང་གི་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ། ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ཁོངས་ཀྱི་ཚོམས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡང་ཡིན། ཚོམས་ཆེན་རྒྱ་ཁྲོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་བདུན་བརྒྱ་བཅུ་བདུན་དང་། ཀ་བ་སུམ་བཅུ་སོ་བཞི་ཡོད་པ་དེའི་བྱང་ངོས་སུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་བཞུགས་ཁྲི་དང་། ཚོམས་ཆེན་གྱི་དབུས་སུ་ཆིང་གོང་མ་དུང་ཀྲིས་གནང་བའི “འདྲེན་ཕྱོགས་འཕྲིན་ལས་འོད་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཀུན་ཁྱབ” ཅེས་པའི་པན་བཀལ་ཡོད་ལ། ཕྱོགས་བཞིར་ཆོས་འབྱུང་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྣའི་སྐོར་གྱི་ལྡེབས་རིས་འཁོད་ཡོད། ཚོམས་ཆེན་དེར་སྔར་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྲིད་ཁྲི་མངའ་གསོལ་དང་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་བཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་གལ་ཆེའི་མཛད་སྒོ་ཁག་གནང་གི་ཡོད།

5. གཟིམ་ཆུང་ཉི་འོད་ནུབ།

དེ་ནི་སྔ་ཚད་ནས་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་རྩེ་མཐོར་ཆགས་པའི་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་གཟིམ་ཆུང་ཡིན། དེའང་གཟིམ་ཆུང་བསོད་ནམས་ལེགས་འཁྱིལ་དང་། ཕུན་ཚོགས་འདོད་འཁྱིལ། དགའ་ལྡན་ཡངས་རྩེ། མཚན་གཟིམ་ཁང་། མགོན་ཁང་སོགས་ལས་གྲུབ་ཡོད།

6. གཟིམ་ཆུང་ཉི་འོད་ཤར།

དེ་ནི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་རྩེ་མཐོར་ཆགས་པའི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐུ་ཚེའི་མཇུག་ཏུ་ཉམས་གསོ་རྒྱ་བསྐྱེད་གནང་བའི་གཟིམ་ཆུང་ཡིན། དེའང་གཟིམ་ཆུང་དགའ་ལྡན་སྣང་གསལ (རིག་གནས་ཀུན་གསལ) དང་། རྟག་བརྟན་དཔལ་བརྩེགས། ཆོས་སྲིད་ཕུན་ཚོགས་ཀུན་གཟིགས། འཆི་མེད་རྣམ་རྒྱལ། མཚན་གཟིམ་ཁང་སོགས་ལས་གྲུབ་ཡོད།

7. བྱམས་ཁང (དགའ་ལྡན་ཕུན་ཚོགས་འཁྱིལ)

དེར་གཙོ་བོ་རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་པ་དང་། གཡས་གཡོན་ལ་ཚེ་ལྷ་རྣམ་གསུམ། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་སྒྲོལ་མ་སོགས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན། དེ་བཞིན་མཆོད་རྟེན་བཅས་བཞུགས་ཐོག ནུབ་ངོས་སུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བརྒྱད་པའི་བཞུགས་ཁྲི་བཞུགས་ཡོད།

8. **རྒྱ་ཕིབས།**

ཝ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་རྩེ་མཐོར་གསེར་ཟངས་རྒྱ་ཕིབས་བདུན་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་གསེར་སྡོང་ཁང་ཁག་དང་རྟེན་གཙོའི་ལྷ་ཁང་གི་རྒྱ་ཕིབས་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་གན་ཛི་ར་དང་། བྱ་ཤང་ཤང་། ཆུ་སྲིན་སོགས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱན་པ་མ་ཟད། རྩེ་ཐོག་གི་ཕྱོགས་བཞིར་ད་དུང་ཐུག་དང་། རྒྱལ་མཚན། དར་ལྕོག་སོགས་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན་སྤྲས་ཡོད།

9. **བློས་བསླངས་ཁང་། (ཕུན་ཚོགས་བཀོད་པ)**

བློས་བསླངས་ཁང་གི་དབུས་སུ་ནི་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བློས་བསླངས་དང་། ཤར་ངོས་སུ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་བློས་བསླངས། ནུབ་ངོས་སུ་དཔལ་རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་བློས་བསླངས་བཞུགས་ཐོག ཕྱོགས་བཞིའི་ལྡེབས་རིས་ལ་ནང་བསྟན་གྲགས་ཅན་མི་སྣ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་དང་། དེ་བཞིན་ཚོས་འབྱུང་། རྣམ་ཐར་སོགས་འཁོད་ཡོད།

10. **ས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ།**

དེའི་ནང་ཆིང་གོང་མ་ཁང་ཤིས་གནང་བའི་བོད་དང་། རྒྱ། མན་ཇུ། སོག་པོ་བཅས་ཡིག་རིགས་བཞི་ལ་བཀོས་པའི "བསྐལ་བའི་མངའ་བདག་ཧོང་དིའི་སྐུ་ཚེ་ཁྲི་ཐྲག སྐུ་ཚེ་ཁྲི་ཐྲག ཁྲི་ཐྲག" ཅེས་པའི་མཚན་བྱང་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་ཆིང་གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་ཞལ་ཐང་བཞུགས་ཡོད། མཚན་བྱང་གི་མཐའ་སྐོར་དུ་རྡོ་རྗེ་འཆང་དང་། ཙོང་ཁ་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་ཐོག ད་དུང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་བཞེངས་གནང་བའི་རྒྱ་དངུལ་སྲང་ཁྲི་ཙམ་ཡོད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་སྐུ་བརྙན་ཡང་དེ་གར་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། ས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ཝ་བྲང་དམར་པོའི་ཁོངས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་གལ་ཆེ་གྲས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། གལ་ཆེའི་མཛད་སྒོ་མང་པོ་ཞིག་ཚོམས་ཆེན་དེར་གནང་གི་ཡོད།

11. **འཆི་མེད་བདེ་ལྡན་འཁྱིལ (བཀའ་གདམས་འཁྱིལ)**

དེའི་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་བཞུགས་ཁྲི་ཡོད་ཐོག མཆོད་གསོལ་ནང་ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྟོང་སྐུ་དང་། སྤྱང་མ་ཨེ་ཀཱ་ཛ་ཏི། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐུ་བརྙན་ཉིས་སྟོང་ལྷག་བཞུགས་ཡོད།

12. **ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་།**

ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསེར་སྡོང་དགེ་ལེགས་འདོད་འཇོ་ལ་མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་བཅུ་གཉིས་དང་གྲངས་ཚུང་དགུ་བཅུ་གོ་བདུན་དང་། གསེར་སྡོང་ངོས་ལ་ནོར་བུའི་རིགས་ཁྲི་ཐྲག་གི་ཕྲ་རྒྱན་སྤྲས་པ་དེ་ནི་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་ནོར་བུའི་རིགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཆོག དེའི་ནང་ད་དུང་མཆོད་རྫས་དང་མཆོད་ཆས་སྣ་མང་བཤམས་ཐོག ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐུ་བརྙན་མདུན་དུ་སུ་ཏྲིག་རྡོག་འབུམ་གཉིས་ལས་གྲུབ་པའི་སུ་ཏྲིག་མཎྜལ་གླིག་གསོམ་དང་། ཐོག་བརྩེགས་གསུམ་པའི་ཕྱོགས་བཞིར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་མཛད་རྣམ་གྱི་ལྡེབས་རིས་འཁོད་ཡོད།

13. **བླ་མ་ལྷ་ཁང་།**

དེའི་ནང་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་གྲགས་ཅན་བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་པ་དང་། མཆོད་གསོལ་ནང་ད་དུང་བཙན་པོ་རིམ་བྱོན། མཁས་དབང་། ཡོངས་འཛིན་གྲགས་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐུ་སྟོང་ཕྲག་དང་མཆོད་རྟེན་བརྒྱ་ཕྲག་བཞུགས་ཡོད།

14. **ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་།**

དེར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པའི་གསེར་སྡོང་བཀྲ་ཤིས་འོད་འབར་དབུས་སུ་བཞུགས་པ་དང་། ད་དུང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་སྐུ་བརྙན་དང་། མཆོད་གསོལ། ཀུན་དགའ་ར་བ་སོགས་བཞུགས་ཡོད།

15. **འཕགས་པ་ལྷ་ཁང་།**

ལྷ་ཁང་དེའི་སྒོའི་ཐོག་ཏུ་ཆིང་གོང་མ་དུང་ཀྲིས་གནང་བའི "བསོད་ནམས་ཞིང་གི་ངོ་མཚར་འབྲས་བུ" ཞེས་པའི་པན་བཀལ་ཡོད། ལྷ་ཁང་གི་དབུས་སུ་ཙན་དན་ལས་གྲུབ་པའི་འཕགས་པ་ལོ་ཀི་ཤྭ་རའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་པ་དེ་བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་རྟེན་གཙོ་ཡིན་པས། དེ་ནི་ཝ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ནང་གི་རྩ་ཆེན་རིན་ཐང་གྱི་རིག་དངོས་ཤིག་ཡིན། ད་དུང་ལྷ་ཁང་དེའི་ནང་ཤར་ཁི་ལས་གྲུབ་པའི་འཇམ་དཔལ་གཤིན་རྗེ་གདོང་དྲུག་ལ་སོགས་པའི་རྩ་ཆེའི་སྐུ་བརྙན་དང་མཆོད་རྟེན་མང་པོ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད།

16. ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བརྒྱད་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་།

དེར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་གསེར་སྡོང་དགེ་ལེགས་གཟི་འབར་བཞུགས་པ་དང་། མདུན་ཁྲིག་ཏུ་རྫས་བརྒྱད་དང་། རྟགས་བརྒྱད། རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན་སོགས་ཀྱི་མཆོད་རྫས་ཡོད།

17. ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་།

དེར་གཙོ་བོ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པའི་གསེར་སྡོང་ས་གསུམ་མངོན་དགའ་བཞུགས་ཐོག ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་ཡོད་ལ། ད་དུང་ཀུན་དགའ་རྭ་བ་སོགས་ཀྱང་བཞུགས་ཡོད།

18. དུས་འཁོར་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་དབུས་སུ་གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་དུས་འཁོར་བློས་བསླངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གཅིག་བཞུགས་པ་དེའི་མཐའ་སྐོར་དུ་དུས་འཁོར་གྱི་བླ་བརྒྱུད་དང་། དཀར་རྩིས་ནག་རྩིས་ཀྱི་བླ་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པའི་སྐུ་བརྙན་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བཞུགས་ཡོད།

19. ཐུབ་དབང་ལྷ་ཁང་། (ནོར་རྒྱས་དཔལ་འབྱོར)

ལྷ་ཁང་དེའི་རྟེན་གཙོ་ནི་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་གཡས་གཡོན་གཉིས་སུ་ཉེ་བའི་སྲས་ཆེན་བརྒྱད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་དང་། དེ་བཞིན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པའི་བཞུགས་ཁྲི། བཀའ་འགྱུར་བྲིས་མ་སོགས་བཞུགས་ཡོད།

20. ཚེ་དཔག་ལྷ་ཁང་། (འདོད་རྒུ་འཁྱིལ)

ལྷ་ཁང་དེའི་དབུས་སུ་ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་ཁག་དང་། སྒྲོལ་དཀར། སྒྲོལ་ལྗང་གཅིག་རེ་བཞུགས་ཐོག ཕྱོགས་བཞིར་ལྡེབས་རིས་ཀྱིས་ཁེངས་ཡོད།

21. མཛོད་བརྒྱ་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་རྟེན་གཙོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡིན་ཞིང་། མཆོད་གཤོམ་ནང་མཛོད་བརྒྱའི་སྐུ་བརྙན་དང་། ཙན་དན་གྱི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་བརྐོས་མ་སོགས་བཞུགས་ཡོད།

22. ཆོས་རྒྱལ་སྒྲུབ་ཕུག

དེ་ནི་དུས་རབས་བདུན་པ་སྤུར་རྒྱལ་སྐབས་ཀྱི་ཡར་སྐྱུན་ཡིན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་གྲུ་བཙུན་ཆོས་ཆོས་རྒྱལ་ཞེས་བསྔགས་བརྗོད་ཞུ་བའི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དེ་གར་མཚམས་ལ་བཞུགས་སྒོམ་བ་དང་། དེའི་ནང་སྲོང་བཙན་དང་། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ། བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན། དེ་བཞིན་བློན་པོ་མགར་སྟོང་བཙན་དང་ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊ། སྲས་གུང་རི་གུང་བཙན་སོགས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་པ་མ་ཟད། དུས་དེའི་རྩ་ཆེའི་ལྡེབས་རིས་ཀྱང་འཁོད་ཡོད།

23. ཀུན་བཟང་རྡེས་འགྲོ་ཁང་།

དེའི་དབུས་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་བཞུགས་པའི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་དང་། གཡས་གཡོན་གཉིས་ལ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་སྐུ་བརྙན་སོགས་བཞུགས་ཡོད།

24. ལི་མ་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སྐུ་བརྙན་རྣམས་ནི་ལི་མའི་སྐུ་ཞེ་གཅིག་ཏུ་ཡིན་ཅིང་། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དང་འོད་དཔག་མེད་སོགས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་གསུམ་སྟོང་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ཁོངས་སུ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཡུང་ལོའི་དང་ཤོན་ཏེའི་དུས་ནང་སར་བཞེངས་པའི་སྐུ་བརྙན་བརྒྱ་ཕྲག་ཡོད་པ་དང་། ནང་བསྟན་དར་ཡུལ་ཁག་གི་ལི་མའི་སྐུ་མ་ལུས་པ་དེ་གར་བསྡུས་སྐད་དུ་གྲགས།

25. པོ་བྲང་དམར་པོའི་བར་ཁྱམས་གཉིས་པ།

བར་ཁྱམས་ཀྱི་ཕྱོགས་བཞིར་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་དང་། པོ་བྲང་ཡར་སྐྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། ཡར་སྐྱུན་ལེགས་འགྲུབ་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་མཛད་སྒོ། ཚོགས་མཆོད་སོགས་ཀྱི་ལྡེབས་རིས་འཁོད་ཡོད་པས་དེར་རི་མོའི་བར་ཁྱམས་ཀྱི་སྙན་གྲགས་ཀྱང་ལྡན།

26. ཚོམས་ཆེན་ནུབ་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས།

དེ་ནི་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ཚོམས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་བདུན་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཀ་བ་བཞི་བཅུ་ཞེ་

བཞི་ཡོད། ནུབ་ངོས་སུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་བཞུགས་ཁྲི་དང་། དེའི་མདུན་གྱི་གདུང་མའི་སྟེང་དུ་ཆིང་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་གནང་བའི་“པདྨ་མངོན་པར་འབྱུང་བའི་ཞིང་ཁམས”ཞེས་པའི་པན་བཀལ་ཡོད། ཚོམས་ཆེན་གྱི་ཕྱོགས་བཞིར་ལྷེབས་རིས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱུག་ཅིང་། ལྷེབས་རིས་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཉིས་བརྒྱ་བརྒྱད་བཅུ་ལྷག་ཟིན་པ་དེའི་ནང་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ནང་སར་ཕེབས་ནས་ཆིང་གོང་མ་ཧྲུན་ཀྲི་མཇལ་བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ལྷེབས་རིས་དེ་ནི་ཧ་ཅང་རྩ་ཆེན་གྱི་སྒྱུ་རྩལ་བཟོ་བྱ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་ཡིན། ཚོམས་ཆེན་ནང་གི་ཀ་གདུང་སོགས་ཤིང་ཆ་རྣམས་ལ་སྐྲ་འདྲ་དང་། སྤྲག་ཆགས། མེ་ཏོག པད་མ་རྩེས་བརྩེགས་ལ་སོགས་པའི་འབུར་བཀོས་སྦྱར་བཀོས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱན་ཡོད།

27. ལམ་རིམ་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་དབུས་སུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་པ་དང་། ད་དུང་དགེ་ལུགས་པ་དང་། བཀའ་གདམས་པའི་སློབ་དཔོན་གྲགས་ཅན་གྱི་སྐུ་བརྙན་ཡང་བཞུགས་ཡོད།

28. རིག་འཛིན་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་དབུས་སུ་རྒྱ་དངུལ་ལས་གྲུབ་པའི་པདྨ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་དང་། ཤར་ངོས་སུ་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན། ནུབ་ངོས་སུ་གུ་རུ་མཚན་བརྒྱད། དེ་བཞིན་བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་བརྒྱད། ཀུན་དགའ་ར་བའི་ནང་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་སྐབས་བཞེངས་པའི་གསེར་བྲིས་དང་ནག་བྲིས་ཀྱི་བཀའ་འགྱུར་བཞུགས་ཡོད།

29. ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁང་དེར་མཐོ་ཚད་ཐོག་བརྩེགས་གསུམ་དང་ནང་གི་རྒྱ་ཁྱོན་ཀ་བ་བཅུ་དྲུག་ཡོད། གསེར་སྡོང་འཛམ་གླིང་རྒྱན་གཅིག་དེ་ཉིད་མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་བཅུ་གཉིས་དང་གྲངས་ཚུང་དྲུག་ཡོད་པ་དང་། པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ནང་གི་གསེར་མང་ཤོས་བཏང་བའི་གསེར་སྡོང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེར་གསེར་ཞིད་ཚད་སྤྱི་རྒྱ་གསུམ་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་གསེར་སྡོང་ཐོག་ནོར་བུའི་རིགས་ཆས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱན་རྫོག་གྲངས་ཁྲི་ལས་འདས་ཡོད། གསེར་སྡོང་ཁང་དེའི་ནང་ད་དུང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པའི་གསེར་སྡོང་ཁམས་གསུམ་རྒྱན་མཆོག་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཉིས་པའི་གསེར་སྡོང་ཚེ་སྒྲིབ་འོད་འབར། བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་བརྒྱད་སོགས་བཞུགས་ཡོད།

30. འཁྲུངས་རབས་ལྷ་ཁང་།

ལྷ་ཁང་དེའི་དབུས་སུ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་རྒྱུ་གསེར་དངུལ་ལས་གྲུབ་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་ཤིང་། ཤར་ངོས་སུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་ནས་བཞི་པའི་བར་གྱི་སྐུ་བརྙན་སོགས་དང་། ནུབ་ངོས་སུ་སྨན་བླ་བདེ་བཤེགས་བརྒྱད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་ཐོག དེའི་ནུབ་ངོས་ལ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་སྐུ་བརྙན་དང་གསེར་སྡོང་ཕན་བདེ་འོད་འབར་སོགས་བཞུགས་ཡོད། ཤར་དང་བྱང་ངོས་ཀྱི་ཀུན་དགའ་ར་བའི་ནང་བོད་ཡིག་གི་བསྟན་འགྱུར་ཆ་ཚང་གཅིག་བཞུགས་ཡོད།

31. པོ་བྲང་གི་རིག་དངོས།

པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་ལོ་རྒྱུས་རིག་དངོས་འབོར་ཆེན་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ནང་མཆོད་རྟེན་དང་། སྐུ་བརྙན། ལྷེབས་རིས། ཐང་ག ཕྱག་དཔེ་བཅས་ཡོད་ལ། ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མཚོན་པའི་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་གནང་བའི་གསེར་དང་། གཡང་ཏིའི་ཇ་ས། གསེར་ཐམ། དེ་བཞིན་གསེར་ཆས་དངུལ་ཆས་དང་། གཡང་ཏི་སོགས་རྩ་ཆེའི་བཟོ་རྩལ་དངོས་རིགས་ཀྱང་ཡོད།

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

布达拉宫概述

举世闻名的布达拉宫，耸立在西藏拉萨市红山之上，是中华人民共和国全国重点文物保护单位。

“布达拉”系舟岛，是梵语音译，又译作“普陀罗”或“普陀”，原指观世音菩萨所居之岛。拉萨布达拉宫俗称第二普陀罗山。

布达拉宫海拔 3700 多米，占地总面积 36 万余平方米，建筑总面积 13 万余平方米，主楼高 117 米，共 13 层，其中宫殿、灵塔殿、佛殿、经堂、僧舍、庭院等一应俱全，是当今世上海拔最高、规模最大的宫堡式建筑群。

布达拉宫依山垒砌，群楼重迭，殿宇嵯峨，气势雄伟，有横空出世、气贯苍穹之势，坚实墩厚的花岗石墙体，松茸平展的白玛草墙领，金碧辉煌的金顶，具有强烈装饰效果的巨大鎏金宝瓶、幢和经幡，交相映辉，红、白、黄 3 种色彩的鲜明对比，分部合筑、层层套接的建筑型体，都体现了藏族古建筑迷人的特色。布达拉宫是藏式建筑的杰出代表，也是中华民族古建筑的精华之作。

布达拉宫是历世达赖喇嘛的冬宫，也是过去西藏地方统治者政教合一的统治中心，从五世达赖喇嘛起，重大的宗教、政治仪式均在此举行，同时又是供奉历世达赖喇嘛灵塔的地方。

公元 631 年(藏历铁兔年)布达拉宫由吐蕃松赞干布兴建。当时修建的宫殿有 999 间，加山上修行室共 1000 间，后因雷击和战乱遭严重破坏。1645 年(藏历木鸡年)，五世达赖喇嘛为巩固政教合一的甘丹颇章地方政权，由第司索朗绕登主持，重建布达拉“白宫”及宫墙城门角楼等，并把政权机构由哲蚌寺迁来。1690 年(藏历铁马年)，第司桑杰嘉措为五世达赖喇嘛修建灵塔，扩建了“红宫”。1693 年(藏历水鸡年)工程竣工。以后，历世达赖喇嘛增建了 5 个金顶和一些附属建筑。特别是 1936 年(藏历火鼠年)十三世达赖喇嘛的灵塔殿建成后，形成了布达拉宫今日的规模。

布达拉宫主体建筑为白宫和红宫。

白宫，是达赖喇嘛的冬宫，也曾是原西藏地方政府办事机构

所在地，高 7 层。位于第 4 层中央的东有寂圆满大殿(措庆夏司西平措)，是布达拉宫白宫最大的殿堂，面积 717 平方米，这里是达赖喇嘛坐床、亲政大典等重大宗教和政治活动场所。第 5、6 两层是摄政办公和生活用房等。最高处第 7 层有两套达赖喇嘛冬季的起居宫，由于这里终日阳光普照，故称东、西日光殿。

红宫，主要是达赖喇嘛的灵塔殿和各类佛殿：共有 8 座存放各世达赖喇嘛法体的灵塔，其中以五世达赖喇嘛灵塔殿为最大。西有寂圆满大殿(措庆努司西平措)是五世达赖喇嘛灵塔殿的享堂，也是布达拉宫最大的殿堂，面积 725 平方米，内壁满绘壁画。其中，五世达赖喇嘛去京觐见清顺治皇帝的壁画是最著名的。殿内达赖喇嘛宝座上方高悬清乾隆皇帝御书“涌莲初地”匾额。法王洞(曲吉竹普)等部分建筑是吐蕃时期遗存的布达拉宫最早的建筑物，内有极为珍贵的松赞干布、文成公文、尺尊公主和禄东赞等人的塑像。殊胜三界殿，是红宫最高的殿堂。现供有清乾隆皇帝画象及十三世达赖喇嘛花费万余两白银铸成的一尊十一面观音像。十三世达赖喇嘛灵塔殿，是布达拉宫最晚的建筑，1933 年动工，3 年建成。此外还有上师殿、普贤追随殿、响铜殿、时轮殿、释迦能仁殿、释迦百行殿、药师殿、菩提道次第殿、持明殿、世袭殿等殿堂。

布达拉宫还有一些附属建筑，包括山上的朗杰札仓、僧官学校、僧舍、东西庭院和山下的宫前雪老城内的原西藏地方政府的马基康、雪巴列空、印经院以及监狱、马厩和布达拉宫后园龙王潭等。

300 余年来，布达拉宫大量收藏和保存了极为丰富的历史文物。其中有 2500 余平方米的壁画、近千座佛塔、上万座塑像、上万幅唐卡(卷轴画)；还有贝叶经、甘珠尔经等珍贵经文典籍；表明历史上西藏地方政府与中央政府关系的明清两代皇帝封赐达赖喇嘛的金册、金印、玉印以及大量的金银品、瓷器、珐琅器、玉器、锦锻品及工艺珍玩，这些文物绚丽多彩、题材丰富。

1959 年以后，中共中央和国务院十分重视布达拉宫的维修和保护，除常年拨给专门维修经费外，1988 年国务院决定拨出巨款对布达拉宫进行大规模的维修，并于次年 10 月隆重开工，在藏汉族工程技术人员的团结协作下，工程历经 5 年，胜利地竣工，布达拉宫这一民族文化瑰宝，以新的魅力，吸引着千千万万的国内外来客。

建筑殿堂简介

1. 建筑外景：

布达拉宫依山垒砌，群楼重迭，主楼高117米，共13层，东西长370余米。山下附属建筑有雪老城、龙王潭等。它是当今世界上海拔最高、规模最大的宫堡式建筑群。

2. 东庭院（德央夏）：

系白宫正门前面平坦广阔的平台。面积为1500余平方米，其西面为白宫主楼，东面为僧官学校，南北面为住房。

3. 白宫门廊：

此门廊有通往白宫的大门，四壁均绘有壁画，其中北壁绘有文成公主进藏图，南壁绘有五世达赖喇嘛晚年封桑杰嘉措为第斯（执政）的文告。

4. 东有寂圆满大殿（措庆夏司西平措）：

系白宫主殿，也是白宫最大的殿，面积为717平方米，内有34根柱。北侧设达赖喇嘛宝座，上方高悬清同治皇帝御书"振锡绥疆"匾额。殿内四壁满绘宗教故事和历史人物的壁画。原达赖喇嘛坐床等重要庆典均在此举行。

5. 西日光殿：

此殿是早期修筑的达赖喇嘛的起居宫，位于白宫顶层。由福地妙旋宫、福足欲聚宫、喜足绝顶宫、寝宫和护法殿组成。

6. 东日光殿：

此殿是十三世达赖喇嘛晚年扩建的起居宫，位于白宫顶层。由喜足光明宫、永固福德宫、护法殿、长寿尊胜宫和寝宫组成。

7. 弥勒佛殿（强康）：

主供弥勒佛塑像。左右为长寿3尊，仙女顿珠卓玛等，殿内尚供有其他佛像和佛塔，西侧设有八世达赖喇嘛宝座。

8. 金顶区：

金顶区位于布达拉宫的最高处。金顶指的是灵塔殿和主供佛殿的鎏金屋顶，共7座，金顶上有许多鎏金装饰。金顶区四周，尚有经幢、牦纛、经幡等装饰。

9. 坛城殿（鲁朗康）：

殿堂中心为桑旺堆巴坛城，东面为德却坛城，西面为吉杰坛城。桑旺堆巴（密集）、德却（胜乐）、吉杰（大威德）均为密宗本尊。殿内四周绘有壁画，大都是佛教名人名寺及教史。

10. 殊胜三界殿（萨松朗杰）：

殿内供奉一块用藏、汉、满、蒙4种文字书写的"当今皇帝万岁，万万

岁”的牌位。牌位上方所供为清乾隆皇帝肖像。周围有金刚持、宗喀巴等塑像。殿内尚有十三世达赖喇嘛用万两白银铸造的十一面观音像。这是红宫中一座重要的佛殿，有些重大活动在此殿举行。

11. 长寿乐集殿（其美德丹吉）：

此殿堂设有六世达赖喇嘛仓央嘉措的宝座，沿墙的佛龛中供奉千尊无量寿佛像。殿内还供奉“埃革则底”护法神和宗喀巴塑像等 2000 余尊佛像。

12. 十三世达赖喇嘛灵塔殿：

十三世达赖喇嘛灵塔通高 12.97 米，用优质黄金包裹的灵塔塔面镶嵌的珠宝上万颗，可谓世间珠玉宝石荟萃。殿内陈设着各种法器、祭器。十三世达赖喇嘛土登嘉措坐像前陈设一座由 20 万颗珍珠串成的珍珠塔（曼陀罗）。第 3 层楼四壁均为十三世达赖喇嘛一生的传记壁画。

13. 上师殿（喇嘛拉康）：

殿内主要供奉着西藏著名上师的塑像。佛龛中尚有吐蕃王朝赞普像、贤者像等数千尊和佛塔上百座。

14. 七世达赖喇嘛灵塔殿：

七世达赖喇嘛灵塔供奉在殿堂中央，殿内尚有七世达赖喇嘛格桑嘉措坐像，以及佛龛、经书架等。

15. 圣观音殿（帕巴拉康）：

殿门上方悬挂清同治皇帝御书“福田妙果”匾额。殿内正中供奉的檀香木质自在观音像，为松赞干布所依本尊，属布达拉宫的稀世珍品，尚有合金质的六面阎罗王等许多珍贵的佛像和佛塔。

16. 八世达赖喇嘛灵塔殿：

殿内主要供奉八世达赖喇嘛降白嘉措坐像及其灵塔，并在灵塔前供有八瑞物、八吉祥、七政宝等。

17. 九世达赖喇嘛灵塔殿：

殿内主要有九世达赖喇嘛灵塔、九世达赖喇嘛隆朵嘉措和宗喀巴的坐像，尚有经书架等。

18. 时轮殿（堆廓拉康）：

殿中心有铜质鎏金时轮坛城 1 座，其周围有时轮神像和历算家塑像 100 余尊。

19. 释迦能仁殿（土旺拉康）：

主供佛教始祖释迦牟尼塑像，两侧排列其八大弟子立像，殿内设七世达赖喇嘛宝座以及存放手抄甘珠尔经典。

20. 无量寿佛殿（蔡巴拉康）：

殿中间的佛座上供奉 9 尊无量寿佛塑像以及白度母、绿度母塑像各 1 尊。殿堂四周满绘壁画。

21. 释迦百行殿（则杰拉康）：

主供佛教始祖释迦牟尼塑像，殿中佛龛内供有佛百行之塑像和十六上尊雕像。

22. 法王洞（曲吉竹普）：

系七世纪吐蕃时期的建筑，被西藏佛教徒尊称为法王的松赞干布当年曾在此修行。殿内有松赞干布、文成公主、尺尊公主以及叶蕃王朝大臣噶尔东赞（禄东赞）和吞米·桑布扎等塑像，后者相传为藏文创始人。尚有

早期珍贵的壁画。

23. 普贤追随殿(公桑吉珠康):

殿中间佛座上供奉铜质鎏金释迦牟尼坐佛,左右各为观世音和五世达赖喇嘛像等。

24. 响铜殿(利马拉康):

此殿供奉的佛像皆为响铜(合金)铸造,有释迦牟尼像、无量光佛像等约 3000 余尊,其中大明宣德和永乐时内地制造的塑像可达上百尊,俗称集佛教所传地的各响铜造像于此殿。

25. 红宫二回廊:

素有画廊之称。回廊四周满绘布达拉宫修建史、红宫落成庆典和佛事活动等壁画。

26. 西有寂圆满大殿(措庆努司西平措)

布达拉宫最大的殿堂,面积达 725 平方米,内有 44 根柱子。西端设达赖喇嘛宝座,上方高悬清乾隆皇帝御书"涌莲初地"匾额。殿堂四周满绘壁画,面积达 280 余平方米,其中五世达赖喇嘛进京觐见清顺治皇帝的壁画是极为珍遗的艺术品和历史资料。殿内木构梁檩均有木雕镂空佛像以及各种动物和花纹图案。

27. 菩提道次第殿(朗仁拉康):

主供藏传佛教祖师宗喀巴坐像,殿内还供奉格鲁派及噶当派名人铜像等。

28. 持明殿(仁增拉康):

主供藏传佛教宁玛派祖师莲花生银铸塑像,其东侧为 8 尊莲花生传承祖师塑像,西侧为 8 尊莲花生变身塑像。殿内尚有 8 座银铸善逝佛塔,经书架上存放着第司桑杰嘉措时精刻的甘珠尔经。

29. 五世达赖喇嘛灵塔殿(色东康):

殿堂高 3 层,内有 16 根柱,殿中央供奉的五世达赖喇嘛灵塔通高 12.6 米,塔身用金皮包裹,耗费黄金 3721 公斤,塔面镶嵌各种珠宝上万颗,殿内尚有十世和十二世达赖喇嘛灵塔,以及 8 座镶有各种珠宝的银质善逝佛塔等。

30. 世袭殿(冲热拉康):

殿堂正中并列供奉金质释迦牟尼塑像和银质五世达赖喇嘛塑像;其右侧是一世到四世达赖喇嘛塑像等。西侧是药师八如来塑像。邻西墙是十一世达赖喇嘛克珠嘉措坐像及其灵塔。东、北壁的经书架上存放着藏文丹珠尔经。

31. 宫藏文物

布达拉宫收藏和保存的大量的历史文物有佛塔、塑像、壁画、唐卡、经文典籍,还有表明历史上西藏地方政府与中央政府关系的明清两代皇帝封赐达赖喇嘛的金册、玉册、金印以及金银器、玉器、瓷器、珐琅器和工艺珍玩等。

THE POTALA
A brief introduction

With its world—wide reputation, the Potala stands on the Red Hill overlooking the Tibetan city of Lhasa as a major national cultural monument under special protection by the government of the People's Republic of China.

The name of the large sacred Buddhist building complex is a derivation from Sanskrit Potalaka which is the mythical mountain abode of Avalokitesvara, one of the Bodhisattvas (Buddhist saints). In this connection Lhasa is popularly referred to as Second Mount Potalaka.

At an elevation of more than 3,700m, the Potala occupies an area of more than $360,000m^2$. Its 13—storey main portion rises 117m. The whole complex, consisting of halls, stupa—tomb halls (where the relics of the supreme lamas are preserved), shrines, prayer rooms, monks' dormitories and courtyards, is recognized as the world's highest and largest castle palace.

Built against the terraced slope of the hill, the structures combine to form a huge sky-scraping mass, reminscent of the divine realm above the mortal world. The granite walls elaborately decorated with soft white thatch, the golden roofs decorated with big gilded bottles, the splendid curtains and banners, join to form a unique structural wonder bearing the striking colors red, white and yellow characteristic of Tibetan architectural art, making the Potala an eminent example of a constructive technology traditionally Tibetan and Chinese.

As the winter residence of the successive Dalai Lamas, the Potala formerly served as the center of local Tebetan theocratic rule, hosting the major religious and political ceremonies since the reign of Dalai Lama V (1917—1682), at the same time housing the relics of those spiritual leaders.

The earliest project for the Potala started in A.D. 631 under Tibetan King Srang—brtsan—sgam—po (617?—650), which included 999 royal rooms plus a meditation chamber. That building was eventually destroyed by thunderbolts and wars.

Dalai Lama V, in his effort to consolidate his theocracy, entrusted in 1645 Bsod—

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com